

Referat fra møte om fjellandbruket i Buskerud og Telemark 21.11.13 på Lampeland Hotell

Innspill

Foredrag av **Gro Hommo**, geitebonde fra Vinje, **Ole Jakob Christensen**, bonde fra Valdres og **Jeremy Wilson**, bonde og reiselivsvert fra Hemsedal, fortalte om egen drift og ga interessante og tankevekkende innspill til diskusjonen.

1 Foto Torgny Moen

2 Foto Astrid Aass

Til diskusjonen

Innledning

Innledning til diskusjon ved landbruksdirektørene, Astrid Aass og Helge Nymo. Presentasjonene vil bli lagt ut på hjemmesidene til Fjellandbruket, <http://prosjekt.fylkesmannen.no/Fjellandbruk/>

Innspill

Innspill er ikke relatert til personer. For henvisninger er innspilla nummerert fortløpende:

1. Avklare kommunenes rolle
2. Kommunene Ål og Nore Uvdal bidrar med inntil 10 % på investeringer driftsbygninger og dyrking
3. Oppgradering/opprusting av skogsbilveger er viktig, samt oppgradering av offentlige veger til 60 tonn
4. Litt for mye vinkla mot smånæringer
5. Samvirke må bestå, avgjørende for den enkelte
6. Basere produksjon på lokale fortrinn – nærhet og størrelse marked
7. Hallingskarvet produkter tar slakt fra hele fjellregionen
8. Utmarka den viktigste ressurs – og med det beitebruket. Beitebruk er på nedadgående, reiseliv økende
9. Gjerdeproblematikken er viktig tema – hvordan drifte småareal?
10. Rovdyrproblematikken er viktig tema
11. Mange bruk i fjellregionen er avhengig av inntekter utenom bruket. Kommunene må bidra med arbeidsplasser som kan kombineres med gardsbruk

12. Må gjøre noe med dalsidene våre – avsetning for flis er viktig for fjellandbruket
13. Fjellandbruket må få plass i landbruksutdanningen
14. De 2 mill kan brukes i «grunnarbeidet» - beiteplaner, beiterregistrering mm
15. 40 geiter fra start gir samme inntekt som 120 i dag (Gro Hommo)
16. Feil at en må ut for å tjene penger for å kunne drive gard
17. Arbeidsgiveravgiften ved småskalaproduksjon er et problem
18. Gi de unge som ønsker å satse ekstra støtte
19. Viktig å øke potten (2 mill) med midler fra andre aktører
20. Fjellandbruket skaper fellesverdier/opplevelser. Dette må synliggjøres
21. Viktig å skape entusiasme
22. Beiteressursene må vektlegges
23. Nødvendig med investeringsstøtte – hjelp til «å ta spranget»
24. Mjølkeproduksjonen er et spesielt problemområde
25. Landbrukskontora må fungere som før – mer bistand til aktørene – mindre plansaker
26. «Framtidslandbruket i Numedal» er et viktig prosjekt. Målet er 20 gardsbruk med investeringer
27. Nødvendig å nå fram til den enkelte produsent – direkte kontakt – «stimulere» kreativiteten
28. Personen avgjørende – glem de negative, jfr Gro Hommo
29. Vinje bruker 1,5 mill til investeringer i landbruket pr år.
30. Kobling landbruk – reiseliv/hyttfolk. Hvordan oppnå effekten i en slik kobling? Vinje vil kunne bidra i et slikt prosjekt
31. Landbrukskontora er avgjørende for den enkelte produsent
32. Bruk «Strategisk næringsplan for kommunene» lokalt
33. Prosjektet «Sauekjøtt de e gøtt!» i Telemark har vært avgjørende for investeringer i sauenæringa og bør videreføres
34. Hjelp til driftsanalyser er ønskelig.
35. Ammekuer har økning – produsentene mangler lokale «møteplasser»
36. Store problemer i beiteområda, mangler beitebruksplaner, samarbeid jakt/reiselivbeite er viktig
37. For likviditeten spesielt ved delt produksjon er det ønskelig med mva annenhver måned
38. FRAM-programmet er et viktig tilbud til produsentene
39. Forutsigbarhet i driften er avgjørende, det er alt for mange og ofte endringer
40. Det bør opprettes en «Idèbank» for prosjektet
41. Det går mot et 2-delt landbruk slik landbrukspolitikken ser ut til å bli utformet
42. Pengene må brukes der de gir størst effekt
43. Spesielt at innlederne kommer utenfra og ser muligheter der innfødte ser problemer
44. «Du skal ikke drive landbruk utover det du har råd til!»
45. Volumproduksjon er ikke aktuelt i Fjellandbruket – bruk muligheten til noe posisivt
46. Øvre Hallingdal har i dag beitedyr fra nedre del
47. Landbrukskontora bør utvikle hjemmeside, se Lier som eksempel – egen sjekkliste
48. Buskerud og Telemark bør samarbeide i prosjektet
49. «Framtidslandbruket i Numedal» gir 10 timer gratis veiledning, utgangspunktet er gardens ressurser og veivalg
50. Se til Røros – flaggskip i forhold til mat fra distriktet
51. Samarbeidsformer i produksjonen vesentlig

52. Gjør ulempene til fordeler. Eks Parmaskinke – kan en gå sammen om spesialprodukter?
53. Fokus på billiger driftsbygninger
54. Driftsbygninger i landbruket må aksepteres til utleie turisme
55. Skatteproblematikken er viktig
56. Hytteeiere vil bidra til gjerding for å pleie kulturlandskapet
57. Synes å være enighet om ikke å dele pengene mellom fylkene
58. Nye regler med ny regjering synes å gir større frihet til kommunene
59. Pengene bør ikke konkurrere med andre midler
60. Hvem skal styre midlene?
61. Legg til rette for den aktive bonden, bruk pengene felles
62. Kan kommuner og fylkene gå inn i tillegg?
63. Ikke gå inn der det er midler
64. Eks. Mjølkeproduksjonen i Tinn er et stort problem. 3 navn er villige til å satse på setring. Rett pengene inn mot mjølkeproduksjon
65. Skap en tydelig profil for Fjellandbruket. Skap stolthet
66. Mjølkeprodusenter har en mangesidig produksjon, langt mer en produksjon av kjøtt og melk. Er formidler av verdier.
67. Utfordring med nye produkter og veien fram til markedet. Det må legges til rette for en forutsigbarhet i markedet
68. Myter om landbrukskontoras rolle. De gir god veiledning
69. Stabil levering til reiselivet er problematisk
70. Fellestiltak bør prioriteres
71. Det bør etableres en gruppe som fordeler midlene. Trolig bør Innovasjon delta
72. Stort og smått – strukturen kan tilpasses et stort marked
73. Er landbruksskolene tilpasset Fjellandbruket?
74. Større lokal kontroll på investeringsmidler
75. Tilskudd til beiting i utmark er mindre enn i innmark
76. Fullfinansiering av driftsplaner er et godt tiltak
77. «Hallingskarvlam» – alle som sokner til Langfjella kan levere hit
78. Hva er en aktiv bonde?
79. Sikre beitemuligheter, slik at ingen enkeltgrunneier stopper beiting
80. Forslag til eget styre – 2 fra fylket, 2 fra organisasjonene og 2 fra kommunene
81. Utnytte egne ressurser, støtter Idèbank og beiteutvikling og radiobjeller på storfe

Ettersendte innspill:

82. Det går på det store behovet for å rekruttere unge bønder. Kunne det vere ein ide å ha eit flatt tilskott til unge bønder som tek over aktiv gard, utan krav om større investeringar, t.d. kr 50 000?
Ordningane til Innovasjon Norge, inkl. ved generasjonsskifte krev at ein gjer investeringar. Dette vert då oppstartsstøtte, men bør nok ha nokre vilkår til aktivitetsnivå.
83. Styret i Vinje og Rauland diskuterte bevillingen til fjellregioner i Buskerud og Telemark i styremøte 25.11.2013 og har følgende forslag til bruk av midlene:

A) Bekjempe byllesjuka i sauebesetninger som har felles beiteområde med geit. Midlene bør dekke et veterinærbesøk på garden etter klipping og en erstatningssum per sau som

anbefales utrangert på minimum kr. 1.000,- per dyr. I løpet av 2013 har alle geiteholdere sanert sine besetninger for byllesjuka, og det er helt avgjørende i sikre geitene mot ny smitte.

B) Investeringsfond. Dekke prosentvis andel av nybygg/tilbygg til husdyrhold.

Konklusjon:

- Buskerud og Telemark samarbeider i prosjektet, tilskuddet deles ikke likt
- Det etableres et eget styre som koordinerer midlene. Styret blir sammensatt av representanter fra:
  - Landbruksorganisasjonene lokalt
  - Fjellkommunene
  - Fylkesmennene
- Det utarbeides egne vedtekter for bruken av midler
- Satsingsområder for prosjektet:
  - «Ungdom som vil satse»
  - Beitebruk – inn og utmark
  - Kunnskap og miljø
  - Samarbeid

Referat sendes deltakerne samt inviterte og legges ut på hjemmesida til Fjellandbruket <http://prosjekt.fylkesmannen.no/Fjellandbruk/>

12.12.2013

Ref.: Eivind Ørnes